

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษารายงานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาของรายงานปรากฏภูมิปัญญาท้องถิ่น 5 ประเภท ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กร และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีโดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร ด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต การแก้ไขโรคและแมลง และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

จากการศึกษารายงานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารพบว่าหัวข้อรายงานที่มีเนื้อหาตรงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม ได้แก่ รายงานหัวข้อ มหัศจรรย์พรรณพฤกษา และ รายงานหัวข้อ ภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในรายงานหัวข้อมหัศจรรย์พรรณพฤกษาจะเห็นได้จากการที่เกษตรกรได้ดูแล ให้น้ำ ให้น้ำปุ๋ย ขยายพันธุ์ และดูแลพรรณไม้จากโรคและแมลงศัตรูอย่างเหมาะสมกับประเภทของพรรณไม้ ดังตัวอย่างจากรายงานเรื่อง มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : กรณีศึกษา “ต้นลีลาวดี” และรายงานเรื่อง มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : กรณีศึกษา “ต้นกล้วยไม้” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รายงานเรื่อง มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : กรณีศึกษา “ต้นลีลาวดี” กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของต้นลีลาวดี ฤดูกาลออกดอก สภาพการปลูก การขยายพันธุ์ การปลูกและดูแลรักษา สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม เพราะเกษตรกรได้ดูแล ให้น้ำ ให้น้ำปุ๋ย ขยายพันธุ์ และดูแลพันธุ์ไม้จากโรคและแมลงศัตรูอย่างเหมาะสม โดยหากปลูกในกระถางเกษตรกรจะใส่มูลวัวที่ย่อยสลายดีแล้ว 50 % ปุ๋ย 25% และดิน 25% เพราะลีลาวดีจะตอบสนองต่อวัสดุปลูกที่มีความอุดมสมบูรณ์ ระบายน้ำได้ดี มีอินทรีวัตถุและได้รับปุ๋ยเสริมตามความเหมาะสม ให้น้ำสัปดาห์ละ 2 ครั้ง หรือถ้าช่วงแล้งจัด ๆ อาจเป็นวันเว้นวัน และ

ตรวจสอบความชื้นวัสดุปลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกัน โรครากเน่าโคนเน่า หากปลูกลงดินในแปลงปลูก เกษตรกรจะใช้ดินร่วนปนทราย ไม่ใช้ดินเหนียวหรือดินที่มีเนื้อดินละเอียดหนักซึ่งน้ำขังง่ายไม่เหมาะที่จะใช้ในการปลูก ให้น้ำสัปดาห์ละครั้ง เพื่อรักษาความชื้นของใบ เพราะหากให้น้ำมากเกินไปต้นลิลาวดีจะมีการเจริญเติบโตทางกิ่งก้านมากและทำให้ไม่ออกดอก

สำหรับการให้น้ำนั้น เกษตรกรจะให้น้ำที่มีไนโตรเจนต่ำ ฟอสฟอรัสสูง และโพแทสเซียมในปริมาณที่เพียงพอ เนื่องจากธาตุฟอสฟอรัสจะกระตุ้นการออกดอก และโดยทั่วไปลิลาวดีจะแตกกิ่งก้านเมื่อมีดอก ดังนั้นเกษตรกรจึงให้น้ำที่ส่งเสริมการออกดอก ซึ่งเมื่อออกดอกมากก็หมายถึงจะมีกิ่งก้านสาขามากตามมา ส่วนธาตุไนโตรเจนจะช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของลำต้น กิ่ง ก้าน ใบ อย่างไรก็ตามหากได้รับธาตุไนโตรเจนมากเกินไป จะทำให้ต้นลิลาวดีมีใบมากเกินไป และไม่มีดอก

รายงานเรื่อง มหัทศจรยัพรรณพฤกษา : กรณีศึกษา “ต้นกล้วยไม้” กล่าวถึงประวัติกล้วยไม้ ลักษณะทั่วไปของกล้วยไม้ การจำแนกกล้วยไม้ สกุลกล้วยไม้ การให้น้ำและปุ๋ย การขยายพันธุ์ และโรคและแมลงศัตรู สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม เพราะเกษตรกรได้ดูแลให้น้ำ ให้น้ำปุ๋ย ขยายพันธุ์ และดูแลกล้วยไม้จากโรคและแมลงศัตรูอย่างเหมาะสมกับประเภทของกล้วยไม้ โดยเลือกรดน้ำกล้วยไม้ในเวลาแดดไม่ร้อนจัด ช่วงเวลาประมาณ 6.00-9.00 น. นับเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ทางด้านการเกษตรกับวิทยาศาสตร์ เพราะนอกจากจะไม่ร้อนแล้วจะมีช่วงเวลาที่แสงแดดยาวนาน กล้วยไม้มีความจำเป็นต้องใช้แสงแดดไปช่วยในการปรุงอาหารเพื่อไปเลี้ยงส่วนต่างๆ ฉะนั้นช่วงเวลากลางวันจึงเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุด การรดน้ำในเวลาเช้าจึงได้รับประโยชน์มากที่สุด ส่วนการรดน้ำกล้วยไม้ก็รดแบบผ่านไปมาหลายๆ ครั้งจนเปียกโชก ทั้งนี้เพื่อให้กระถางและเครื่องปลูกมีโอกาสดูดซึมน้ำไว้เต็มที่ ไม่รดน้ำให้ถูกเรือนยอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล้วยไม้ที่มีเรือนยอดใหญ่ เช่น กล้วยไม้สกุลแวนด้าและสกุลช้าง เพราะน้ำอาจตกค้างอยู่ที่เรือนยอดซึ่งอาจทำให้เกิดโรคยอดเน่าได้ สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมได้เป็นอย่างดี

เช่นเดียวกับการให้น้ำกล้วยไม้ ที่ปรากฏภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม เพราะระยะแรกของการปลูกกล้วยไม้เกษตรกรให้น้ำที่มีธาตุไนโตรเจนสูง เพื่อช่วยเร่งการเจริญเติบโตของลำต้นและใบ เมื่อดันกล้วยไม้เจริญถึงระยะให้ดอกหรือต้องการเร่งให้ออกดอก ได้ใช้ปุ๋ยสูตรที่มีธาตุฟอสฟอรัสสูงเพื่อกระตุ้นให้กล้วยไม้ดอก ปริมาณปุ๋ยที่ใช้ในช่วงฤดูร้อนก็ให้น้ำมากกว่าฤดูหนาวกับฤดูฝน ปลูกกล้วยไม้ต้องให้น้ำในอัตราที่อ่อนกว่ากล้วยไม้

ใหญ่ ถ้าเป็นต้นที่โตเร็วและได้รับแสงแดดมากต้องให้น้ำมากกว่าพวกที่โตช้าและเลี้ยงในร่ม ในการให้น้ำนั้นได้ให้สัปดาห์ละครั้ง การรดน้ำกล้วยไม้ก็รดให้ถูกส่วนรากเพราะเป็นส่วนที่ดูดธาตุอาหารและน้ำได้ดีกว่าใบ และไม่ทำให้น้ำกล้วยไม้บอบช้ำ

ขณะที่การขยายพันธุ์กล้วยไม้ เกษตรกร ได้ใช้วิธีการขยายพันธุ์โดยไม่ผสมเกสร โดยตัดแยกลำ หลังใช้ได้กับกล้วยไม้ประเภทแตกกอ เช่น กล้วยไม้สกุลแคทลียา สกุลหวาย สกุลออนซิเดียม เป็นต้น ตัดแยกลำหน้ากับกล้วยไม้ประเภทแตกกอทุกชนิด ด้วยการตัดแยกลำหน้าไปปลูกตัดชำกับกล้วยไม้ประเภทแตกกอบางชนิด เช่น กล้วยไม้สกุลหวาย ตัดแยกหน่อหรือตะเกียงเนื่องจากกล้วยไม้ประเภทไม่แตกกอมีการเจริญเติบโตในทางส่วนยอด อาจมีการแตกหน่อจากตาที่อยู่ข้างลำต้นได้ เรียกว่าตะเกียง และตัดยอดใช้กับกล้วยไม้ประเภทไม่แตกกอ เช่น กล้วยไม้สกุลแวนด้า สกุลช้าง สกุลเข้ม สกุลกุหลาบ ในการตัดยอดกล้วยไม้ควร ใช้มีดหรือกรรไกรคม ๆ ตัด เพื่อไม่ให้บาดแผลชำ ยอดกล้วยไม้ที่นำไปปลูกใหม่ควรให้อยู่ในที่ร่ม นอกจากนี้ยังได้ขยายพันธุ์กล้วยไม้โดยการผสมเกสรและเพาะเมล็ดอีกด้วย

สำหรับการดูแลกล้วย ไม้จาก โรคและแมลงศัตรูนั้น เกษตรกร ได้ฉีดพ่นสารเคมี เผาทำลายกล้วย ไม้ที่ทำให้เกิดโรค รักษาความสะอาดของเรือนกล้วย ไม้ ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นการป้องกัน โรคและแมลงศัตรูที่จะเกิดกับกล้วย ไม้ ไม่ว่าจะเป็น โรคเน่าดำ โรคดอกสนิมหรือจุดสนิม โรคใบปื้นเหลือง โรคแอนแทรกโนส โรคเน่าแห้ง และโรคเน่าและได้เป็นอย่างดี

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมปรากฏในรายงานหัวข้อ มหัศจรรย์พรรณพฤกษาและรายงานหัวข้อภูมิปัญญาชาวบ้านนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม ที่ปรากฏในรายงานหัวข้อภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “การเลี้ยงปลาสด” รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “การเลี้ยงหมูหลุม” และรายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “การเพาะเห็ดบด” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รายงานเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “การเลี้ยงปลาสด” กล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสด ได้แก่ อุปนิสัย รูปร่างลักษณะ การสืบพันธุ์ การฟักไข่ และการให้อาหาร สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม เพราะการเลี้ยงปลาสดสามารถเลี้ยงได้ทั้งในบ่อและในภาชนะ หากเลี้ยงในภาชนะให้ใช้ถังทรงกลมปากกว้าง 1.50 เมตร ยาว 2 เมตร ลึก 60 เซนติเมตร น้ำลึกประมาณ 40 เซนติเมตร วางไว้กลางแจ้ง ใช้ผักบุงลอยไว้ 3 ใน 4 ของถัง แล้วปล่อยแม่ปลาและพ่อปลาลงภาชนะ เมื่อเกิดการผสมพันธุ์และมีลูกปลา มักจะนำ

การแปรรูปเปลือก สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เพราะมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปผลผลิต โดยดัดแปลงรูปแบบของเสื้อที่เป็นผืนให้สามารถพับได้และถือไปมาได้สะดวก โดยการนำเสื้อที่ทอเสร็จแล้วมาตัดเป็นชิ้น ๆ แล้วตัดผ้าสี่เหลี่ยมเพื่อทำริมเสื้อและเย็บริมเสื้อกันรูด ใช้ผ้าเย็บต่อกันให้เป็นผืน ต่อให้เป็นผืนกว้างตามต้องการเสร็จแล้วใช้ผ้าสี่เหลี่ยมเย็บติดเป็นสายหิ้วไปมาได้สะดวก เป็นเสื้อพับหนึ่งผืน เมื่อเย็บเสร็จแล้วพับเก็บไว้ที่ชั้นเพื่อรอจำหน่าย และการทำเสื้อนั่งสมาธิก็มีขั้นตอนเช่นเดียวกันกับการทำเสื้อพับแต่มีขนาดที่เล็กกว่า นอกจากนี้ชาวบ้านยังนำเศษเสื้อที่เหลือจากการทำเสื้อพับมาเย็บริมเสื้อริมทำที่รองจานรองแก้วอีกด้วย นับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพิ่มผลผลิตอีกประการหนึ่ง

รายงานเรื่อง “น้ำเสาวรส” สินค้า OTOP ตำบลโคกก่อ อำเภอเมืองจังหวัด

มหาสารคาม : คุณค่าทางสังคม กล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับเสาวรส สรรพคุณ วิธีการทำ และประโยชน์ของน้ำเสาวรส สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เพราะมีการนำเสาวรสซึ่งสามารถรับประทานได้ทั้งผลสดที่เป็นเนื้อใน รก และเปลือก มาแปรรูปเป็นเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ สร้างรายได้แก่ชุมชนและช่วยดูแลสุขภาพผู้บริโภค เพราะการดื่มน้ำเสาวรสเป็นประจำทุกวันจะส่งผลดีต่อสุขภาพตา ทำให้การมองเห็นชัดเจน เพราะในเสาวรสมีวิตามินเอสูง นอกจากนี้ยังช่วยรักษาอาการนอนไม่หลับ รักษาโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ รสเปรี้ยวของเสาวรสยังช่วยลดอาการเจ็บคอ สร้างภูมิคุ้มกันโรค กำจัดสารพิษในเลือด บำรุงผิวพรรณ และช่วยฟื้นฟูตับและไตที่อ่อนแอ

รายงานเรื่อง “ผ้ามัดหมี่” สินค้า OTOP ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัด

มหาสารคาม : คุณค่าทางสังคม กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของผ้าไหม ประเภทของผ้าไหม ความเป็นมาของผ้ามัดหมี่ ลักษณะการทอผ้ามัดหมี่ และวิธีการทำผ้ามัดหมี่ สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เนื่องจากโดยทั่วไปการทอผ้าจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การทอผ้ามัดหมี่ 2 ตะกรอ และการทอผ้ามัดหมี่ 3 ตะกรอ แต่ชาวบ้านหนองเขื่อนช้าง ตำบลท่าสองคอน ได้ดัดแปลงลายพื้นบ้านผสมกับลายโบราณที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมารวมทั้งได้มีการนำมาออกแบบเสื้อผ้าสตรีและบุรุษอย่างสวยงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ เพราะได้สินค้าที่ดีและมีคุณภาพ

รายงานเรื่อง “ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยาง” สินค้า OTOP ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม : คุณค่าทางสังคม กล่าวถึงความหมายของดอกไม้ประดิษฐ์ ขั้นตอนการทำ และข้อมูลรายละเอียดสินค้า สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและ

หัตถกรรม เพราะพบว่าชาวบ้านได้ผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางโดยเลือกใช้ ขนาดของใบยางตามขนาดของดอกไม้และผลิตภัณฑ์ ใบยางที่มีอายุน้อยจะนำมาทำเป็นกลีบดอกไม้ ส่วนใบยางที่มีอายุมากจะนำมาทำเป็นใบและฐานรองดอกไม้ ซึ่งแสดงถึงภูมิปัญญาในการเลือกใช้ประโยชน์จากใบยางให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ดอกไม้ประดิษฐ์ได้รับความนิยม เพราะนอกจากจะเพิ่มความสวยงามและบรรยากาศที่ดีแทนดอกไม้ธรรมชาติแล้ว ดอกไม้ประดิษฐ์ยังมีความคงทน และง่ายต่อการดูแลรักษา

รายงานหัวข้อ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ปรากฏภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “การทำตะกร้าหวาย” รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “โปงลาง” รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “ลูกประคบสมุนไพร” รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “ผักเถียนคอง” และ รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “ปลาร้า” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “การทำตะกร้าหวาย” กล่าวถึงหยาบ การทำตะกร้าหวาย และประโยชน์ของตะกร้าหวาย สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เพราะมีการใช้ความรู้เกี่ยวกับรสของผลไม้ในการทำ ความสะอาด ตะกร้าหวาย โดยนำผลมะเฟืองสุกหรือมะนาวซึ่งมีรสเปรี้ยวมาถูที่ตัวตะกร้า ต่อจากนั้นจึงล้างตากให้แห้ง ทำให้ได้ตะกร้าที่สะอาดสวยงามตามธรรมชาติ และใช้ธรรมชาติในการดูแลรักษา ตะกร้าหวาย โดยสิ่งแคดให้สนิทเพื่อป้องกันเชื้อรา ไม่เก็บในที่ชื้น

รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “โปงลาง” กล่าวถึงความหมาย ต้นกำเนิดวิธีทำ ส่วนประกอบ และประเภทของโปงลาง สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เพราะในการทำโปงลางมีการนำเครื่องทุ่นแรงมาใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ จากเดิมที่เมื่อตัดไม้ได้เป็นท่อน ๆ จะใช้มีดมาลากให้กลม ต่อมาได้นำกบมือและเครื่องกลึงมาใช้เป็นเครื่องทุ่นแรงทำให้โปงลางกลมและสวยงามมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาโปงลางจากแบบดั้งเดิม ซึ่งมีไม้เพียง 5 ตัว มาเป็นโปงลางแบบมาตรฐาน ซึ่งมีไม้ 6 ตัว และพัฒนาโปงลางแบบพิเศษ ให้มีไม้ 7 ตัว ทำให้สามารถเล่นเพลงได้ครบทุกโน้ต เป็นที่ต้องการของตลาด เพราะสามารถเล่นได้กับดนตรีทุกประเภทและเพลงทุกเพลง นับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น

รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “ลูกประคบสมุนไพร” กล่าวถึงความหมาย อุปกรณ์การทำ ขั้นตอนการทำ การเก็บรักษาลูกประคบสมุนไพร และประโยชน์จากการประคบสมุนไพร สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

เพราะมีการนำความรู้ด้านสมุนไพรมาผนวกกับเทคโนโลยีสมัยใหม่แปรรูปสมุนไพรเพื่อ
บำบัดรักษาการติดขัดของข้อต่อ ลดอาการปวด บวม บรรเทาอาการปวดเมื่อย โดยนำสมุนไพร
ที่เป็นส่วนประกอบของลูกประคบ ได้แก่ โพล ขมิ้น ตะไคร้บ้าน หนาดหอม เป้าหอม เอ็นอ่อน
ส้มป่อย ว่านเอ็นเหลือง ว่านเย็น ผิวมะกรูด และการบูร มาหั่น ตำหยาบ ๆ ตากแดดให้แห้ง แล้ว
นำมาผสมกับการบูรและพิมเสน จากนั้นนำมาใส่ลงบนผ้าด้ายดิบ มัดเชือกให้แน่นเป็นลูก
ประคบ กระบวนการแปรรูปดังกล่าวนอกจากจะทำให้ได้ผลิตภัณฑ์เพื่อบรรเทาอาการปวด
เมื่อยแล้ว เมื่อมีการจัดจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนด้วย

รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “ผักเสี้ยนคอง” กล่าวถึงการปลูก
สรรพคุณ ประโยชน์ทางอาหาร และวิธีคองผักเสี้ยน สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน
อุตสาหกรรมและหัตถกรรม เพราะมีการนำความรู้ด้านคุณสมบัติของผักเสี้ยน ซึ่งต้นสามารถ
แก้โลหิตและระดูที่เน่าเสีย ฆ่าพยาธิไส้เดือน แก้แผลแมลงป่องต่อย ใบที่มีสรรพคุณแก้ปวด
เมื่อย พอกรักษาฝี บรรเทาอาการระคายเคือง และเมล็ดที่ใช้ขับปัสสาวะได้ มาแปรรูปเป็น
อาหารอีกอย่างหนึ่ง เพราะคนไทยไม่บริโภคผักเสี้ยนสด ต้องนำไปคองก่อนเพื่อรับประทาน
เป็นผักจิ้มน้ำพริก นับเป็นภูมิปัญญาในการแปรรูปผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ให้กับครอบครัว

รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “ปลาร้า” กล่าวถึงความหมาย
การคัดเลือกปลา ส่วนประกอบเพื่อทำปลาร้า และวิธีการทำปลาร้า สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา
ท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เพราะมีการนำปลาตะเพียน ปลาช่อน หรือปลาที่มี
เกล็ด มาแปรรูปเพื่อถนอมอาหารและจำหน่าย โดยนำปลามาหมักกับน้ำเกลือทิ้งไว้ 1 คืน แล้ว
นำรามาคลุกเคล้า จากนั้นบรรจุใส่ไหหรือภาชนะที่เตรียมไว้ ปิดฝาด้วยผ้าขาวเพื่อป้องกันแมลง
มาวางไข่ ทิ้งไว้ประมาณ 2 สัปดาห์ ก็จะได้ปลาร้าเพื่อบริโภคและจำหน่ายต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหาร
จัดการด้านการสะสมบริหารกองทุนและสวัสดิการในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์
เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน เช่น การจัดการกองทุน
ของชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการใน
การประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดย
การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน

จากการศึกษารายงานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารพบว่าหัวข้อรายงานที่มีเนื้อหาตรงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ได้แก่รายงานหัวข้อ กองทุนหมู่บ้านวันนี้ ดังจะเห็นได้จากกองทุนหมู่บ้านให้ผลประโยชน์ต่อทุกคนในชุมชนโดยตรง กองทุนทุก ๆ กองทุนที่จัดขึ้นล้วนเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน ให้เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพรวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน โดยรวม ทำให้ประชาชน มีเงินทุนเพื่อที่จะนำไปลงทุนหรือประกอบอาชีพของตนเอง และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน และส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน เพื่อบริการเงินกู้แก่ประชาชนในหมู่บ้านให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ดังตัวอย่างจากรายงานเรื่อง กองทุนหมู่บ้านสาลา ตำบลหนองกงสุวรรณค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ และรายงานเรื่อง กองทุนหมู่บ้านวังใหม่ ตำบลนาขา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รายงานเรื่อง กองทุนหมู่บ้านสาลา ตำบลหนองกงสุวรรณค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ ปรากฏภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมบริหารกองทุนและสวัสดิการในชุมชน โดยกำหนดให้สมาชิกสามารถนำเงินฝากไว้กองทุนได้ในวงเงินสูงสุดไม่เกินรายละห้าพันบาท โดยสามารถฝากได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งในหนึ่งเดือน และจะถอนได้ไม่เกินหนึ่งครั้งต่อเดือน โดยจะได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละสองบาทต่อปี และกำหนดให้สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสักจะทุกเดือน ๆ ละเท่า ๆ กัน ในวงเงินไม่ต่ำกว่ายี่สิบบาท และสูงสุดไม่เกินห้าร้อยบาทต่อเดือน ทุกวันที่ 30 ของเดือนและสามารถเพิ่มเงินสักจะ ได้ปีละ 1 ครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี พร้อมกันนี้สมาชิกสามารถถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิกตามเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- (3) เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่สามัญมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม
- (5) การฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- (6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งในใบสมัครสมาชิก
- (7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้

นอกจากนี้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังมีความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยคณะกรรมการกองทุนจะนำผลกำไรสุทธิมาจัดสรรดังนี้

- (1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละสิบห้า
- (2) เป็นเงินประกันความเสี่ยงในอัตราร้อยละสิบ
- (3) เป็นเงินเฉลี่ยให้แก่ผู้กู้ ในอัตราร้อยละห้า
- (4) เป็นเงินตอบแทนต่อคณะกรรมการกองทุนในอัตราร้อยละสิบห้า
- (5) เป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละห้า
- (6) เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุนในอัตราร้อยละสิบ
- (7) เป็นทุนเพื่อสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละสิบ
- (8) เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละสิบห้า
- (9) อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร ในอัตราร้อยละห้า

รายงานเรื่อง กองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านวังใหม่ ตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ ปราบกฏภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้สมาชิกกองทุนจะต้องถือหุ้นคนละ 20 บาท เสียค่าธรรมเนียมในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกคนละ 5 บาท ซึ่งนับเป็นการระดมทุน นำเงินมาใช้เพื่อบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ได้กำหนดให้สมาชิกสามารถขอกู้ยืมเงินคนละไม่เกิน 20,000 บาท นับเป็นการกระจายโอกาสให้สมาชิกกองทุนคนอื่น ๆ มีสิทธิในการกู้เงินเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทำให้ผู้กู้จำนวน 64 คน สามารถนำเงินไปใช้ประโยชน์ในด้านค้าขาย 11 ราย เลี้ยงสัตว์ (โค กระบือ สุกร) 44 ราย ปลูกผัก 5 ราย และอุตสาหกรรมครัวเรือน 4 ราย การดำเนินการข้างต้นจึงแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้านการสะสมบริหารกองทุนและสวัสดิการในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กร

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กร ชุมชนต่าง ๆ ให้สามารถพัฒนาและบริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กร เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

จากการศึกษารายงานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารพบว่าหัวข้อรายงานที่มีเนื้อหาตรงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กร ได้แก่รายงานหัวข้อ กองทุนหมู่บ้าน...วันนี้ และ

รายงานหัวข้อ อบต...กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน โดยเนื้อหาในรายงานหัวข้อ กองทุนหมู่บ้าน...วันนี้ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้เรียนรู้การบริหารจัดการดำเนินงานของกองทุน เพื่อพัฒนากองทุนให้มีความก้าวหน้า สามารถให้บริการได้ตรงกับความต้องการของสมาชิก ดังตัวอย่างจากรายงานเรื่อง กองทุนหมู่บ้านเทพประทาน ตำบลคงสิงห์ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันนี้ และรายงานเรื่อง กองทุนหมู่บ้านหนองโน ตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ วันนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รายงานเรื่อง กองทุนหมู่บ้านเทพประทาน ตำบลคงสิงห์ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันนี้ ปราบกฏมียัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กร โดยคณะกรรมการกองทุนสามารถบริหารจัดการงานกองทุนให้พัฒนาโดยวางแผนพัฒนากิจการและสวัสดิการ แผนพัฒนาสมาชิก แผนพัฒนาคณะกรรมการ และแผนพัฒนาระเบียบข้อบังคับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แผนพัฒนากิจการและสวัสดิการ

1.1 กิจกรรมการออมเงิน

เป้าหมาย 100,000 บาท

วิธีการ

1. ชักชวนทุกคนให้มาฝากเงิน
2. สมาชิกทุกคนที่กู้เงินต้องมาออมเงิน
3. ฝากเงินเดือนละ 20 / คน

1.2 กิจกรรมการให้กู้เงิน

เป้าหมาย 1,000,000 บาท

วิธีการ

1. กำหนดวงเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท / คน
2. ให้กู้ตามความเหมาะสมและขีดความสามารถของผู้กู้

2. แผนพัฒนาสมาชิก

เป้าหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกได้ร่วมมือกันในการพัฒนากองทุน
2. มีความรับผิดชอบและสามัคคีในกลุ่มสมาชิก

วิธีการ

1. จัดการประชุมสมาชิกปีละ 2 ครั้ง
 2. จัดศึกษาดูงานจากกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จปีละ 1 ครั้ง
 3. จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
3. แผนการพัฒนากรรมการ

เป้าหมาย

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของคณะกรรมการ

วิธีการ

1. จัดศึกษาดูงานให้แก่คณะกรรมการ
 2. ให้คณะกรรมการได้เข้าร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ
4. แผนพัฒนาระเบียบข้อบังคับ

เป้าหมาย

1. เพื่อพัฒนาระเบียบข้อบังคับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น

วิธีการ

1. ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับ
2. ให้สมาชิกมีส่วนแสดงความคิดเห็นในการเปลี่ยนระเบียบข้อบังคับให้

สอดคล้องกับสถานการณ์

รายงานเรื่อง กองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านหนองโน ตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ วันที่ ปรากฏภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กร โดยคณะกรรมการกองทุนสามารถบริหารจัดการงานกองทุนให้พัฒนาโดยวางแผนพัฒนากิจการและสวัสดิการ แผนพัฒนาสมาชิก แผนพัฒนาคณะกรรมการ และแผนพัฒนาข้อบังคับและระเบียบการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แผนพัฒนากิจการและสวัสดิการ

1.1 กิจกรรมระดมเงินออม

เป้าหมาย 40,000 บาท

วิธีการ

1. บังคับการออมเงินกับสมาชิกที่กู้เงิน
2. ให้ผู้ที่เป็นสมาชิกทุกคนที่ไม่ได้กู้เงินออมเงิน

3. แผนพัฒนาคณะกรรมการ

เป้าหมาย

1. เพิ่มความสามารถของคณะกรรมการ
2. เพิ่มความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของคณะกรรมการ
3. เพิ่มความขยันในการทำงาน

วิธีการ

1. ให้คณะกรรมการศึกษาดูงานกับกองทุนที่ประสบความสำเร็จ
2. สนับสนุนให้คณะกรรมการได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานอื่นๆ
3. จัดการศึกษาดูงานให้แก่คณะกรรมการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
4. สนับสนุนให้กับคณะกรรมการเข้าประชุมประจำของหมู่บ้าน
5. สนับสนุนให้คณะกรรมการออกเยี่ยมสมาชิกในกองทุนเพื่อรับทราบปัญหาหรืออุปสรรคของสมาชิก

อุปสรรคของสมาชิก

4. แผนพัฒนาข้อบังคับและระเบียบการ

เป้าหมาย

1. ใช้ข้อบังคับให้สอดคล้องกับสถานการณ์
2. เรียนรู้เพื่อพัฒนาระเบียบการ
3. เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อบังคับและระเบียบการ

วิธีการ

1. จัดการประชุมของสมาชิกและคณะกรรมการ
2. ทบทวนระเบียบการ ข้อบังคับ ว่าสอดคล้องหรือไม่ ต้องปรับปรุงหรือไม่
3. จัดสัมมนาให้แก่สมาชิกและคณะกรรมการ

การบริหารจัดการงานกองทุนให้พัฒนาโดยวางแผนพัฒนากิจการและสวัสดิการ

แผนพัฒนาสมาชิก แผนพัฒนาคณะกรรมการ และแผนพัฒนาข้อบังคับและระเบียบการ ดังตัวอย่างจากรายงานข้างต้น ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้เรียนรู้การบริหารจัดการดำเนินงานของกองทุน เพื่อพัฒนากองทุนให้มีความก้าวหน้าสามารถให้บริการได้ตรงกับความต้องการของสมาชิกได้เป็นอย่างดี

สำหรับเนื้อหาในรายงานหัวข้อ อบต....กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กรที่ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารจัดการดำเนินงาน ให้สามารถพัฒนาและบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามบทบาทหน้าที่ของ

องค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตำบลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังตัวอย่างจากรายงานเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนเงิน อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน และรายงานเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รายงานเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนเงิน อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน ปราบกฏภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กรดังจะเห็นได้จาก การที่ผู้บริหาร ได้ศึกษาสภาพปัญหาโดยรวมของตำบล ซึ่งมี 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาการใช้ที่ดิน ปัญหาการคมนาคมขนส่ง และปัญหาการให้บริการสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกันก็ได้วิเคราะห์ภาพรวมของตำบล ในอนาคต นำมาสู่แนวทางการพัฒนาตำบล 4 ด้าน ได้แก่ การใช้ที่ดิน ในอนาคต การคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภคและสาธารณสุขการ และการรักษาสภาพแวดล้อม จึงกล่าวได้ว่าการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานให้สามารถพัฒนาและบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตำบลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

รายงานเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน ปราบกฏภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กร ดังจะเห็นได้จาก การที่ผู้บริหาร ได้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เห็นแนวทางการพัฒนาตำบล และนำมาสู่โครงการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและสังคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ และยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยโครงการย่อยต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตำบลให้ดีขึ้น การบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวข้างต้น จึงแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงาน ให้สามารถพัฒนาและบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตำบลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี

จากการศึกษารายงานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารพบว่าหัวข้อรายงานที่มีเนื้อหาตรงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี ได้แก่รายงานหัวข้อ ฮีต 12 คอง 14 โดยเนื้อหาในรายงานแสดงให้เห็นว่าฮีตหรือจารีตที่ปฏิบัติกันในแต่ละเดือนจะมีประเพณีประจำเดือน ประเพณีเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องพุทธศาสนา แม้เป็นเรื่องอื่นก็พยายามดึงเข้าพุทธศาสนา เพื่อให้ได้โอกาสทำบุญด้วย อันสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณีได้เป็นอย่างดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รายงานเรื่อง ฮีต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮีตที่ 2 บุญคูณลาน” กล่าวถึงการทำบุญคูณลานซึ่งจะทำเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ในพิธีจะมีการทำบุญตักบาตรเลี้ยงพระ ประพรมน้ำพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นา และต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าว ถือว่าเป็นสิริมงคลทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าวคือแม่โพสพไปยังยุ้งข้าว และทำพิธีสู่ขวัญแล้ข้าว (ยุ้ง) เพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

ประเพณีบุญคูณลานสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะมีการนำความเชื่อว่าการทำบุญตักบาตรเลี้ยงพระ ประพรมน้ำพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นา และต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าว จะทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป มาสร้างขวัญและกำลังใจแก่ชาวนา อีกทั้งยังเป็นการแสดงความมีน้ำใจและสร้างความสามัคคีระหว่างหมู่ชาวนาที่มาทำบุญร่วมกัน

รายงานเรื่อง ฮีต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮีตที่ 3 บุญข้าวจี” กล่าวถึงบุญข้าวจีซึ่งเป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฟังเทศน์ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจีเนื่องจากมีหญิงชาวบ้านคนหนึ่งต้องการถวายภัตตาหารแด่พระพุทธเจ้า แต่คิดว่าขนมแป้งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อย พระพุทธองค์จึงไม่ฉัน พระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนางจึงทรงฉัน

แบ่งข้าวจีต่อน้ำนาง ทำให้นางเกิดความปีติยินดี ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

ประเพณีบุญข้าวจีสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะมีการนำตำนานมูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจีมาประพุดิปฏิบัติเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาสืบต่อกันมา ทำให้ชาวบ้านมีจิตเป็นกุศลและดีงาม เพราะได้เข้าวัดฟังเทศน์ และมีกำลังใจในการทำงานรวมทั้งทำความดี เพราะได้รับพรจากพระภิกษุสามเณร

รายงานเรื่อง ฮีต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮีตที่ 4 บุญพระเวส” กล่าวถึงประเพณีบุญพระเวสซึ่งมีสาเหตุมาจาก โบราณกาลเล่าไว้ในหนังสือมาลัยหมื่นมาลัยแสนว่า เมื่อครั้งที่ พระมาลัยเถรเจ้าได้เดินทางไปไหว้สักการะพระธาตุเกศแก้วจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ชั้น ดาวดึงส์ ได้พบกับพระศรีอาริยมต ไตรย พระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระมาลัยว่า หากมนุษย์ผู้ใด ต้องการพบกับพระองค์และเกิดในศาสนาของพระศรีอาริย์ก็ขออย่าได้กระทำบาปหนัก คือ ไม่ฆ่าบิดามารดา ไม่ฆ่าครูบาอาจารย์ ไม่ฆ่าพระสงฆ์สามเณร จงเคารพพวกท่านเหล่านั้น และต้อง ฟังเทศน์มหาชาติคาถาพันให้จบภายในวันเดียว

ข้อความที่ปรากฏในหนังสือมาลัยหมื่นมาลัยแสนสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศาสนาและประเพณีในการ โน้มน้าวให้คนไทยซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนมีศรัทธาในการทำบุญ บังเกิดผลดีต่อตนเอง เพราะเมื่อมาทำบุญในประเพณีบุญพระเวส ย่อมจะได้ฟังเทศน์ มหาชาติซึ่งกล่าวถึงการเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดรของพระพุทธเจ้าที่ต้องบำเพ็ญทาน บารมี การฟังเทศน์ดังกล่าวจะส่งผลให้พุทธศาสนิกชนหมั่นทำความดี เพราะการทำความดีย่อม ได้รับสิ่งดี ๆ ตอบแทน นอกจากนี้ยังส่งผลให้มีจิตใจอิ่มเอิบ ด้วยมีความเชื่อว่าจะได้เกิดใน ศาสนาของพระศรีอาริยมต ไตรย

รายงานเรื่อง ฮีต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮีตที่ 5 บุญสงกรานต์” กล่าวถึงบุญสงกรานต์ หรือบุญสงกรานน้ำซึ่งเป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ 13 เมษายน ถึงวันที่ 15 เมษายน การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงกรานน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อพระเจดีย์ทรายและมีการเล่นสาด น้ำกันอย่างสนุกสนานทั้ง 3 วัน

ประเพณีบุญสงกรานต์สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีขึ้นระหว่างวันที่ 13 – 15 เมษายน นั้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถ ในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มี คุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพุดิปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสังคม เริ่มตั้งแต่วันที่

13 เมษายน ซึ่งเป็นวันสังขานล่อง ชาวบ้านมีความเชื่อว่าปู่สังขาน ย่าสังขาน จะพาความชั่วร้าย ความไม่มีไม่งาม เคราะห์ร้ายต่าง ๆ ออกจากบ้านช่องและผู้คน ดังนั้นเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ชาวบ้านจึงร่วมมือร่วมใจกันทำความสะอาดบ้านเรือน เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย นับเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ความเชื่อเพื่อทำความสะอาดบ้านเรือน

ต่อมาในวันที่สองคือ วันเนา ซึ่งตรงกับวันที่ 14 เมษายน มีประเพณีขนทรายเข้าวัด และถือกันว่าใครปากร้ายคำทอผู้อื่นในวันนี้จะทำให้ปากเน่า ประเพณีและความเชื่อดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ชักชวนให้คนทำความดี เพราะการขนทรายเข้าวัดถือเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง และความเชื่อที่ถือกันว่า ใครปากร้ายคำทอผู้อื่นในวันเนา จะทำให้ปากเน่า นับเป็นการสอนให้คนละเว้นการพูดหยาบคาย สำหรับวันที่สามคือ วันพญาวัน หรือวันมหาสงกรานต์ ซึ่งตรงกับวันที่ 15 เมษายน มีประเพณี ไม้ค้ำโพธิ์ เป็นวันแห่งการทำบุญต่อพุทธศาสนาและเคารพผู้ใหญ่ เป็นการประยุกต์ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้ชาวบ้านรู้จักทำบุญเพื่อให้ชีวิตประสบความสำเร็จ ส่วนประเพณีค้ำหัว เป็นการประยุกต์ความเชื่อเพื่อให้ชาวบ้านได้รู้จักผู้ใหญ่ เคารพพระพุทธศาสนา

รายงานเรื่อง ฮีต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮีตที่ 6 บุญบั้งไฟ” กล่าวถึงบุญบั้งไฟซึ่งเป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ชาวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟและจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถนให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟ ชาวบ้านจะเข้กันอย่างสนุกสนาน การทำบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่นที่มาร่วมงาน การทำบุญบั้งไฟนี้บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

ประเพณีบุญบั้งไฟสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะมีการนำความเชื่อเรื่องพญาแถนซึ่งเป็นทวดคาผู้บันดาลน้ำฝนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทยซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ทำนา จำเป็นต้องใช้น้ำฝนในการทำไร่ทำนา ประเพณีบุญบั้งไฟจึงนับเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่เกษตรกรที่ต้องการให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ชาวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข นอกจากนี้ประเพณีดังกล่าวนับเป็นการสร้างความผ่อนคลายจากการประกอบอาชีพ เพราะช่วงเวลาดังกล่าว ชาวนามีงานต้องทำมาก การเข้ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟจึงเป็นช่วงเวลาแห่งการพักจากการทำนา ช่วยให้มีเรี่ยวแรงในการทำนาต่อไป

รายงานเรื่อง ฮิต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮิตที่ 8 บุญเข้าพรรษา” กล่าวถึง การเข้าพรรษาซึ่งเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด 3 เดือน กำหนดตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณร ไปพัก แรมค้างคืนที่อื่น การทำบุญเข้าพรรษาเป็นประเพณีทางศาสนาโดยตรง ในพิธีจะมีการทำบุญ ตักบาตรถวายภัตตาหาร มีการฟังพระธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนพรรษาขนาดใหญ่ ถวายวัดเป็นพุทธบูชา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษามีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ผู้นั้นจะได้เสวยสุข

ประเพณีบุญเข้าพรรษาสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะมีการนำพุทธบัญญัติของพระพุทธเจ้าที่กำหนดให้ภิกษุสามเณรจะต้องอยู่เป็นประจำใน วัดใดวัดหนึ่งตลอด 3 เดือน ตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 มาสู่การทำบุญ ตักบาตรถวายภัตตาหาร ฟังพระธรรมเทศนา และหล่อเทียนพรรษาขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธ บูชา ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาและน้อมนำให้ชาวบ้านประพฤติปฏิบัติ เพราะช่วงเทศกาลเข้าพรรษาพุทธศาสนิกชนนิยมไปวัด ถวายทาน รักษาศีล ฟังธรรม และเจริญ จิตภาวนา รวมทั้งตั้งจิตอธิษฐานที่จะลด ละ เลิก สิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ เช่น เหล้า บุหรี่ เพื่อความสุข ความเจริญแก่ตนเองและครอบครัว

รายงานเรื่อง ฮิต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮิตที่ 9 บุญข้าวประดับดิน” กล่าวถึงบุญข้าว ประดับดินซึ่งเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 ชาวบ้านพากันทำข้าวปลาทานคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไป แล้วมากขึ้น เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้า ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมา ท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้พร้อมจุดเทียนบอก กล่าวผู้ที่ล่วงลับให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้

ประเพณีบุญข้าวประดับดินสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและ ประเพณี เพราะความเชื่อในช่วงเดือนเก้า ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ ออกมาท่องเที่ยวได้ นับเป็นการสอนให้คนมีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการจัดอาหาร ข้าว ของหวาน หมาก พลู บุหรี่ ถวายพระ อีกทั้งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ใน การสอนให้คนประพฤติดนเป็นกนดี เมื่อเสียชีวิตไปจะได้ไม่ต้องไปชดใช้กรรม และนับเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสืบทอดพระพุทธศาสนา เพราะประเพณีดังกล่าวมีพิธีสงฆ์เข้ามา เกี่ยวข้องด้วยนั่นเอง

รายงานเรื่อง ฮีต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮีตที่ 11 บุญออกพรรษา” กล่าวถึงบุญออกพรรษาซึ่งจัดทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณร ได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง 3 เดือน ดังนั้นในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา ขอมให้ภิกษุรูปอื่นว่ากล่าวตักเตือน ชาวบ้านถือว่าวันนี้เป็นวันสำคัญ เป็นโอกาสดีในการทำบุญตักบาตรจากตำนานที่กล่าวไว้วันนี้เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หลังจากที่ได้เสด็จไปจำพรรษาและแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพระพุทธมารดา

ประเพณีบุญออกพรรษาสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะมีการนำตำนานเรื่องพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หลังจากที่ได้เสด็จไปจำพรรษาและแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพระพุทธมารดา มาสู่การตักบาตรที่เรียกว่า ตักบาตรเทโวโรหณะ ซึ่งแปลว่า การหยั่งลงจากเทวโลก มีการรับศีล สวดมนต์ทำวัตรเช้า ฟังเทศน์ นับเป็น โอกาสอันดีอีกวาระหนึ่งที่พุทธศาสนิกชนจะได้แสดงความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

รายงานเรื่อง ฮีต 12 คอง 14 : กรณีศึกษา “ฮีตที่ 12 บุญกฐิน” กล่าวถึงบุญกฐินซึ่งเป็นการถวายผ้าจีวรแก่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ 3 เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้นมีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝนและระยะทางไกล จึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเประเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าวจนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินจวบจนปัจจุบัน ก่อนทำกฐินเข้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัดและแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ 3 รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยฝ้าย จนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ประเพณีบุญกฐินสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะมีการนำมูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินข้างต้น มาสืบสานเป็นประเพณีบุญกฐินจวบจนปัจจุบัน ที่จะต้องมีเจ้าภาพและญาติมิตรร่วมทำบุญ ถวายผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทานแก่พระภิกษุสามเณร นับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ

ภิกษุสามเณรผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา และประเพณีดังกล่าวนับเป็นการดำรงพระพุทธศาสนาไว้คงอยู่สืบไป

รายงานเรื่อง ฮีต 12 กอง 14 : กรณีศึกษา “กอง 14” กล่าวถึงคำว่า คลอง (ครรลอง) หรือ กอง ซึ่งคือแบบแผนหรือแนวทางดำเนินชีวิต โดยมุ่งไปทางศีลธรรม เป็นกรอบหรือแนวทางที่ใช้ปฏิบัติของผู้ปกครอง พระสงฆ์ บุคคลทั่วไป และช็อกติกาของสังคม เพื่อความสงบสุขร่มเย็นของบ้านเมือง สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะข้อปฏิบัติต่าง ๆ ทั้ง 4 ประเภท ๆ ละ 14 ข้อ เป็นแนวทางดำเนินชีวิตที่ดีที่จะนำความสุข ความเจริญมาสู่ผู้ประพฤติปฏิบัติและสังคม

นอกจากรายงานหัวข้อ ฮีต 12 กอง 14 ที่มีเนื้อหาตรงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณีแล้ว รายงานหัวข้อ ภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “ครกกระเดื่อง” ก็มีเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณีเช่นกัน รายงานดังกล่าวกล่าวถึงครกกระเดื่องหรือครกมองซึ่งเป็นเครื่องทุ่นแรงในการตำข้าวที่ช่วยประหยัดเวลาและรวดเร็วกว่าการตำด้วยครกมือ เนื้อหาในรูปแบบรายงานกล่าวถึงส่วนประกอบสถานที่ตั้ง วิธีดูแลรักษา ประโยชน์ และคำประพันธ์ที่มีกำเนิดมาจากเสียงครกกระเดื่อง

รายงานเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้าน : กรณีศึกษา “ครกกระเดื่อง” สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี เพราะมีการประยุกต์ความเชื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของครกกระเดื่อง โดยชาวบ้านมีความเชื่อว่า ห้ามตั้งครกกระเดื่องไว้กลางแจ้ง ต้องมีเครื่องมุง ความเชื่อดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คนโบราณใช้กุศโลบายประยุกต์ความเชื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของครกกระเดื่อง เนื่องจากเกรงว่าครกกระเดื่องจะพุ่งนั่นเอง เพราะครกกระเดื่องนั้นถึงแม้จะทำด้วยไม้ที่แข็ง เหนียวและทนทาน แต่การถูกแดดและฝนเป็นเวลานานก็ทำให้ครกผุได้ ครอบครวที่มีครกกระเดื่องจึงนิยมทำไว้ข้างข้างข้าว เพื่อความสะดวกในการตักข้าวเปลือกออกมาตำด้วย หากเป็นบ้านที่มีได้สูง จะตั้งครกไว้ที่ได้สูงบ้าน

จากภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าเนื้อหาวิทยานิพนธ์ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารปรากฏภูมิปัญญาท้องถิ่น 5 ประเภท ได้แก่ (1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม (2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (3) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (4) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการองค์กร และ (5) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในรายงานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

หัวข้อที่	ชื่อเรื่องรายงาน	ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น				
		1	2	3	4	5
1	(1) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นลีลาวดี” (2) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นกล้วยไม้” (3) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นฟ้าทะลายโจร” (4) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นว่านหางจระเข้” (5) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นเฟื่องฟ้า” (6) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นโป๊ยเซียน” (7) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นมะลิ” (8) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นช่อนกลั่น” (9) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นดาวเรือง” (10) มหัศจรรย์พรรณพฤกษา : ภูมิศึกษา “ต้นทานตะวัน”	/				
2	(1) กองทุนหมู่บ้านหนองโน ตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ วันนี้ (2) กองทุนหมู่บ้านเทพประทาน ตำบลดงสิงห์ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันนี้ (3) กองทุนหมู่บ้านศาลา ตำบลหนองกุงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ (4) กองทุนหมู่บ้านคอนคู ตำบลคันธารราษฎร์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ (5) กองทุนหมู่บ้านบ้านนาเหนือ ตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ (6) กองทุนหมู่บ้านวังใหม่ ตำบลนาข่า อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ (7) กองทุนหมู่บ้านบ้านหมี่ ตำบลเขวา อำเภอมือทอง จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ (8) กองทุนหมู่บ้านบ่อใหญ่ ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม วันนี้			/	/	

ตารางที่ 3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในรูปแบบรายงานวิชาภาษาไทย
เพื่อการสื่อสาร (ต่อ)

หัวข้อที่	ชื่อเรื่องรายงาน	ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น				
		1	2	3	4	5
	(9) กองทุนหมู่บ้านหนองโก ตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม วันนี้ (10) กองทุนหมู่บ้านห้วยทราย ตำบลโนนราสี อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม วันนี้			/	/	
3	(1) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “การเลี้ยงปลาสด” (2) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “การเลี้ยงหมูหลุม” (3) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “การเพาะเห็ดอบ” (4) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “การทำตะกร้าหวาย” (5) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “ครกกระเดื่อง” (6) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “โปงลาง” (7) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “ลูกประคบสมุนไพร” (8) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “ผักลิ้นดอง” (9) ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิชาชีพศึกษา “ปลาร้า”	/	/	/		/
4	(1) “ผ้าไหม” สินค้า OTOP ตำบลคอนกอก อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ : คุณค่าทางสังคม (2) “โหวด” สินค้า OTOP ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด: คุณค่าทางสังคม (3) “ตะกร้าก้านมะพร้าว” สินค้า OTOP ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด : คุณค่าทางสังคม (4) “หมอนขิด” สินค้า OTOP ตำบลหุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ : คุณค่าทางสังคม (5) “ดอกไม้ประดิษฐ์” สินค้า OTOP ตำบลภูป้อ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ : คุณค่าทางสังคม (6) “เสื้อกอก” สินค้า OTOP ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม : คุณค่าทางสังคม		/	/	/	/

ตารางที่ 3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในรูปเล่มรายงานวิชาภาษาไทย
เพื่อการสื่อสาร (ต่อ)

หัวข้อที่	ชื่อเรื่องรายงาน	ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น				
		1	2	3	4	5
	(7) “น้ำเสาวรส” สินค้า OTOP ตำบลโลกก่อ อำเภอเมืองจังหวัด มหาสารคาม : คุณค่าทางสังคม (8) “ผ้ามัดหมี่” สินค้า OTOP ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม : คุณค่าทางสังคม (9) “ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยาง” สินค้า OTOP ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม : คุณค่าทางสังคม		/			
5	(1) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 2 บุญคูณลาน” (2) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 3 บุญข้าวจี” (3) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 4 บุญพระเวส” (4) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 5 บุญสงกรานต์” (5) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 6 บุญบั้งไฟ” (6) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 8 บุญเข้าพรรษา” (7) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 9 บุญข้าวประดับดิน” (8) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 11 บุญออกพรรษา” (9) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “ฮีตที่ 12 บุญกฐิน” (10) ฮีต 12 คอง 14 : ธรรมเนียมศึกษา “คอง 14”					/ / / / / / / / / /
6	(1) อบต. ขางตลาด อำเภอขางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ กับการพัฒนา ท้องถิ่นแบบยั่งยืน (2) อบต. หนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนา ท้องถิ่นแบบยั่งยืน (3) อบต. ห้วยแอ่ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนา ท้องถิ่นแบบยั่งยืน (4) อบต. บัวมาศ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนา ท้องถิ่นแบบยั่งยืน (5) อบต. ขาง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนา ท้องถิ่นแบบยั่งยืน				/	/

ตารางที่ 3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในรูปเล่มรายงานวิชาภาษาไทย
เพื่อการสื่อสาร (ต่อ)

หัวข้อที่	ชื่อเรื่องรายงาน	ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น				
		1	2	3	4	5
	(6) อบต. หัวขวาง อำเภอ โกล้อมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน				/	
	(7) อบต. คอนเงิน อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน				/	
	(8) อบต. หัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน				/	
	(9) อบต. นาโพธิ์ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน				/	
	(10) อบต. คงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม กับการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน				/	